

které má přece jen ráz prozatímního opatření formálního a nevylučuje nikterak uplatňování dále jdoucích práv hmotných. Tvrzením, že žalovaný Antonín M. po vzniku titulu exekučního nejen nevykonal vzájemného plnění, nýbrž i dokonce prohlásil, že nemůže ho vykonati, — vznesl žalobce, opíraje se o skutečnosti, nastavší po rozsudku, námitku dle § 35 ex. ř., která směřuje proti nároku, pro kterýž exekuce byla povolena, a kdyby oprávněna byla, rušila by tento nárok, což by pak dle posledního odstavce § 35 ex. ř. mělo v zápětí zrušení povolené exekuce. Neboť nelze důvodně pochybovati, že kdyby žalovanému — z důvodů jakýchkoliv — nebylo možno vrátiti těch 120 pytlů, na jichž vydání byl závislým učiněn jeho nárok na zaplacení 2400 K, nemohl by podle zásady v §§ 1052, 1062 obč. zák., 367 odst. 2 ex. ř. vyslovené nejen zatím, nýbrž vůbec na žalobci požadovati 2400 K s přísl., následkem čehož by ovšem pominuly vzájemné požadavky a závazky obou stran v rozsudku stanovené. Pouhým odložením exekuce nebylo by v tomto případě žalobci poslouženo. Mát žalobce zajisté živý a oprávněný zájem na tom, aby jeho věci nezůstaly na dobu nedozírnou zabaveny — třebaže exekuce byla odložena, — nýbrž aby bylo rozhodnutno, má-li povolená a vykonaná exekuce býti v platnosti zachována či zrušena. Dlužno tedy uznati, že kdyby bylo pravdivým tvrzení žalobcovu, že žalovaný Antonín M. po vzniku titulu exekučního nejen nevykonal vzájemného plnění, nýbrž i dokonce prohlásil, že nemůže ho vykonati, byla by žaloba podle § 35 ex. ř. vznesená odůvodněna. Ač tedy výtka nesprávného posouzení právního jest oprávněna, nelze přece vyhověti žalobcovu dovolání. Okolnosti výše naznačené a jako rozhodující uznané zůstaly sporny, ježto žalovaný je popřel a proti důkazu žalobcem vedenému nabízel protidůkazy o opaku. Soud stolice prvé nepřipustil vůbec žádného důkazu. Hledíc k tomu, co bylo vyloženo, žalobce právem v odvolání vytýkal neúplnost řízení. Soud odvolací nehleděl k této výtce i zůstalo tedy také odvolací řízení neúplným. Chtěl-li žalobce v řízení dovolacím dodělati se úspěchu, měl tudíž uplatniti dovolací důvod § 503 č. 2 c. ř. s. a učiniti návrh dovolací, aby rozsudek soudu odvolacího byl zrušen a věc vrácena k novému projednání a rozsouzení do stolice druhé po případě první. Jen za těchto předpokladů a v tom směru byl by soud dovolací, — nemoha pro nedostatek potřebných zjištění skutkových rozhodnouti ve věci samé — s to býval vyhověti žalobcovu dovolání. Nezachovav se způsobem svrchu naznačeným musí žalobce sám sobě přičítati, že jeho dovolání mine se s úspěchem.

Čís. 546.

Při ukládání peněz na běžný účet děje se placení ukladatelovými dlužníky u přejímatele peněz na ukladatelovo nebezpečí.

Dokud nebylo saldo uznáno, podrží při ukládání peněz na běžný účet jednotlivé položky svou právní a hospodářskou povahu.

(Rozh. ze dne 15. června 1920, Rv I 271/20.)

Obchodní spojení žalující firmy (v Děčíně) se žalovanou bankou (v Ústí n. L.) spočívalo v tom, že žalobkyně, neb i osoby třetí pro ni činily u žalované vklad, že žalovaná vklady neboli úhradu zúrokovala, žalobkyně

úhradou disponovala a že žalovaná zřídila za tím účelem pro žalobkyni zvláštní účet. Žalovaná dala žalobkyni složní lístky svého účtu u Vídeňské poštovní spořitelny, jež žalobkyně opatřila svým jménem a předala těm, kdož jí měli platiti. Dopisem ze dne 11. února 1919 oznámila žalovaná žalobkyni, že peněz, jež splatil po 6. únoru 1919 jeden z dlužníků vídeňskou poštovní spořitelnou, připsala žalobkyni na zvláštní účet (konto separato Deutschösterreich) a žádala ji, by až na další složenky, jež mají býti vyplaceny v tuzemsku, označila červeným křížem, by úhrada stala se jejím účtem u Pražské poštovní spořitelny. Podobným způsobem následovalo více vplátů Vídeňskou poštovní spořitelnou, o jejichž připsání na zvláštní účet žalovaná vždy zpravila žalobkyni, jež proti tomu ničeho nenamítala. Teprve dopisem ze dne 11. března 1919 se proti tomu ohradila, žádajíc, by vklady byly zapsány na její běžný účet. Žalobu, by banka uznána byla povinnou, vyplatiti žalobkyni vklady učiněné poštovní spořitelnou Vídeňskou, procesní soud první stolice pro tentokráte zabítl. Důvod y: Poměr žalované k žalobkyni, o něž tu jde, jest poměrem plnomocníka k inkasu. Dle § 1009 obč. zák. jest zmocněnec povinen, by úkon, jež na sebe vzal, obstaral pilně a beze lsti dle přípovědi své i dle plné moci, mu dané a by přenechal zmocniteli vše, čeho úkonem oním vydobude. »Přenecháním užitku« jest zde rozuměti, že žalovaná jest povinna vydati žalobkyni peněžní vklady, jež na základě plné moci byla převzala od třetích osob. Přenechání užitku ve smyslu § 1009 obč. zák. jest tudíž na tom závislo, že žalovaná má užitku ze vkladů, leč že by jej byla zaviněně pozbyla. Lhostejno, zda žalovaná nabyla vlastnictví ku vkladům čili nic. Rozhodně nemůže býti povinna z peněz těch vydati více, nežli z nich má užitku. Ministerským nařízením ze dne 6. února 1919 čís. 57 sb. z. a n. nastal úplný převrat v peněžních poměrech čs. republiky vůči ostatním státům, vzniklým z mocnářství rakousko-uherského. Dle § 1 tohoto nařízení bylo zakázáno převáděti pohledávky, jež vznikly mimo čs. republiku, do tuzemska, pokud splatny jsou v korunách. Ustanovení toto vztahuje se též na všechny částky, jež byly splaceny po 6. únoru 1919 u vídeňské poštovní spořitelny. Důsledkem toho otevřely všechny banky, mající sídlo v republice československé, pro všechny vklady, učiněné po 6. únoru 1919 vídeňskou poštovní spořitelnou, zvláštní účet (konto separato), jenž bude vyřízen teprve po té, až budou vyrovnány právní poměry mezi jednolivými státy vzniklými z bývalého mocnářství rakousko-uherského. Žalovaná nemůže dosud disponovati se vklady, jež jí došly po 6. únoru 1919 prostřednictvím vídeňské poštovní spořitelny, nemá dosud z nich užitku, jež by mohla dle § 1009 obč. zák. žalobkyni vydati. Lhostejno jest dále, že žalovaná vyrozuměla teprve dne 11. února 1919 žalobkyni, by bylo k výplatě používáno složních lístků přetržených červeným ležatým křížem, ježto pouze tyto dostanou se ku Pražské poštovní spořitelně. Vždyť pro otázku vydání vkladů žalobkyni jest rozhodným pouze, kterými vklady žalovaná může disponovati a to nemůže ani ohledně těch vkladů, jež byly ještě před obdržením zmíněného dopisu vplaceny u Vídeňské poštovní spořitelny. Proto jest rovněž nerozhodným, zda bylo žalobkyni možno, by včas zpravila své komitenty, by napříště vpláceli pouze poštovními složenkami označenými, jak shora uvedeno. Žalované neklade se za vinu, že by byla opomenula včas předepsati zmíněný způsob vplatu. Důsledkem okolkování bankovek změnil se též valutové

poměry mezi republikou Československou a Rakouskou, jichž úprava bude řešena současně s ostatními spornými státoprávními otázkami, Vklady, jež zapsala žalovaná pro žalobkyni na zvláštní účet, nebyly smíseny s celkovým účtem žalobkyně. Lhostejno, zda obě strany mají sídlo v Československé republice, když pohledávka žalované přísluší proti Vídeňské poštovní spořitelně. Žalovaná bude povinna vydati žalobkyni pouze to, co svého času obdrží od Vídeňské poštovní spořitelny. Ježto však dosud hodnota sporných vkladů není určena ani není možno, by byly převedeny z republiky Rakouské do Československé, bylo žalobu pro tentokrát zamítnouti. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Žalovaná byla oprávněna a zároveň povinna, by předsevzala právní jednání jménem a na účet žalobkyně. Šlo tu smlouvu zmocňovací, o příkaz ve smyslu § 1002 obč. zák. Bylo to jednak zmocnění k inkasu, pokud přicházela žalovaná v úvahu jako platebna pro žalující, jednak jednání z účtu girového, pokud žalobkyně, aniž by potřebovala dáti výpověď, mohla o svém jmění disponovati chekem. Tím, že žalobkyně předala složní lístky třetím osobám, jež jí měly platiti, nastalo dvojí zmocnění ve smyslu § 1400 obč. zák., nové znění, a to jednak zmocnění poukázaného, by platil žalované, jednak zmocnění žalované, by plat přijala, obojí »na účet žalobkyně«, to jest s dvojím právním účinkem, jenž nastal placením jednak mezi žalobkyní a poukázaným, jednak mezi žalobkyní a žalovanou. Poukázaný sprostil se placením svého závazku dle § 1401 obč. zák. Žalovaná, jež převzala plnění ve vlastním jmění, avšak na účet žalobkyně, byla tím zavázána, by to, co přijala, zúčtovala ve prospěch žalobkyně a naložila s tím dle jejích pokynů. Peněz, jež splatili poukázaní složními lístky, přešel do vlastnictví žalované dnem, kdy byl Vídeňskou poštovní spořitelnou zapsán na její účet. Žalobkyně měla nadále požadovací právo vůči žalované, leč vůči poštovní spořitelně mohla úhradou nakládati pouze žalovaná. Toto disposiční právo žalované bylo obmezeno nařízením č. sb. z. a n. 57/1919 potud, že nemohla již svou úhradu převésti do tuzemska, ježto všechny převody učiněné oproti zákazu obsaženému v onom nařízení byly neplatny. Další obmezení obsahovalo nařízení rakouského státního úřadu pro finance ze dne 15. února 1919 čís. 114 St. G. B., dle něhož mohla žalovaná naložiti s úhradou ve prospěch osob a firem usedlých v Rakousku pouze se svolením státního úřadu pro finance, kteréžto obmezení změněno bylo prováděcím poukazem téhož státního úřadu ze dne 25. března 1919 čís. 91 v ten smysl, že žalovaná mohla nadále disponovati svou úhradou pouze v korunách nekolokovaných nebo tím, že poukázala na účet staré korunové měny. Výnosem českoslov. ministerstva pošt a telegrafů ze dne 6. března 1919, čís. 7906 byl zastaven od 10. března 1919 veškerý styk Čs. poštovních úřadů s Vídeňskou poštovní spořitelnou. Nařízení č. sb. z. a n. 84/1919 a 187/1919 měly v zápětí změnu kursu čs. koruny. Všechny tyto zákony, nařízení a výnosy byly řádně vyhlášeny a zavazují tudíž obě sporné strany. Důsledkem nařízení č. sb. z. a n. 57/1919 otevřela žalovaná plným právem pro žalobkyni zvláštní účet a zpravila ji o tom, jakož i o dalších vplatech na tento účet. Z mlčení žalobkyně mohla žalovaná plným právem usuzovati, že žalobkyně se způsobem vplacení souhlasí, ježto žalobkyně sama a nikoliv žalovaná předala poukázaným osobám složní lístky, by jimi platily. Svým mlčením odňala žalobkyně též podklad své námitce, že žalovaná mohla i po 6.

únoru 1919 řízením šekovým svou úhradu u Vídeňské poštovní spořitelny vybrati. Kdyby se byla žalobkyně ihned ohradila proti otevření zvláštního účtu, byla by se žalovaná přece pokusila o vybrání své úhrady touto cestou, třebaš byl jakýkoliv převod prohlášen neplatným. Po 10. březnu 1919 stalo se to však nemožným, ježto zatím jakýkoliv styk čs. poštovních úřadů s Vídeňskou poštovní spořitelnou byl zastaven. Nařízení ze dne 6. února 1919, jež lze považovati za vyšší moc neb aspoň za neodvratnou náhodu, nastoupilo dříve, nežli sporné vklady byly vplaceny u poštovní spořitelny, nepostihlo tudíž jmění žalované a nemá proto škodu nésti ani dle § 1311 obč. zák. Žalovaná následkem zmíněných nařízení není bez své újmy s to, by úhradu na žalobkyni převedla jinak, nežli jest jí možno. Nemůže žalobkyni připsati k dobru nic jiného a nemůže jí pro ten čas ničeho vydati, ježto nemůže úhradu do tuzemska převésti a ježto neví, jakým penízem bude likvidována (§ 1447 obč. zák.). To, co skutečně jí bylo poukázáno, připsala žalobkyni k dobru, větší povinnost není jí uložena (§ 1009 obč. zák.). Kdyby byla přinucena zaplatiti žalobkyni stejný peníz v Kč, utrpěla by tím škodu, již by jí musela žalobkyně dle § 1014 obč. zák. nahraditi. Kdyby vplaty byly zápůjčkou poskytnutou žalobkyni žalované, musela by tato dle § 983 obč. zák. vrátiti žalobkyni pouze to, co obdržela, v témž druhu a v téže jakosti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Uplatňovanému dovolacímu důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. nelze přiznati oprávněnosti. Vývodům dovolacího spisu nepodařilo se vyvrátiti správné a vhodně odůvodněné stanovisko obou předchozích stolic. K vývodům těm dodává se toto: Správným jest, že ukládání na běžný účet, přesněji řečeno úmluva o tom jest o sobě právním jednáním. Úmluvou bere přejímatel vkladů na sebe závazek, by peníze pro druhou stranu přijímal a jich dle jejího poukazu použil, druhá strana přejímatele peněz v naznačeném směru zmocňuje, by pro ni a s účinností pro ni řečeným způsobem jednal. Nesprávným jest názor, že ten, kdo používá jiného k ukládání peněz na běžný účet, přejímá závazek, vklady činiti a že, čině u něho vklady, plní tím svůj smluvní závazek. Činiti vklady jest sice smluvním právem ukladatele, není však jeho závazkem, on nemůže na splnění tohoto domnělého závazku býti žalován. Ukladatel má v jádru věci právní postavení zmocnitele a tudíž vycházejí pro něho tytéž závazky, jaké zákon ukládá v § 1014 obč. zák. a násl. i jinakému zmocniteli. Rovněž nesprávným jest názor dovolatelky, vedle něhož prý při vkladech na běžný účet jednotlivé vklady mizí v běžném účtu, nemajíce v tomto případě vlastní jsoucnosti jako samostatná jednání. Tento účinek nastává ovšem, jakmile saldo bylo uznáno. Do té doby podrží však jednotlivé vklady svůj zvláštní právní ráz, seznatelný z toho, jaké právní jednání se v nich utajuje. Vždyť nejedná se přece o mrtvé číslice, nýbrž o položky vzájemných hospodářských a právních vztahů a jen právní povahou jednotlivých vkladů se určuje, které ze stran a do jaké míry jdou vklady k dobru nebo k tíži a v čí prospěch vypadne pak saldo jakožto výslednice vzájemných hospodářských a právních vztahů. Jest ovšem zcela přirozeno, že, dokud právní ráz té které položky nejeví praktických důsledků právních, budou jednotlivé vklady zařazovány do běžného účtu, aniž rozlišovalo by se,

jaká jest jejich právní povaha. Není proto nikterak s podivem, že žalovaná banka až do dne 6. února 1919 zapisovala veškeré vklady žalující společnosti do téhož účtu, nerozlišujíc, zda staly se přímo u ní, či zda uskutečněny byly Vídeňskou poštovní spořitelnou, a že řečeným dnem počínajíc otevřela pro posléz řečené vklady účet zvláštní, ježto od té doby jevila právní povaha těchto vkladů závažné účinky právní, vyhraňující tyto vklady od vkladů jinakých. V omylu jest žalující společnost, domnívajíc se, že žalovanou banku stihá nebezpečí, pochodící z toho, že peníze zasílány byly Vídeňskou poštovní spořitelnou, poněvadž žalovaná prý tento způsob zasílání peněz určila, takže žalující společnost, zaslavši vklady tímto způsobem, splnila vplacením u sběrný Vídeňské poštovní spořitelny svůj závazek k uložení peněz a žalovaná banka je povinna, vydati jí, co u sběrný bylo vplaceno. Především nešlo při tom, jak již vylíčeno, o splnění nějakého závazku žalující společnosti, takže vratkými jsou vývody, připínající se k tomuto mylnému pojetí věci. Dále dlužno uvážiti, že žalovaná banka, davši žalující společnosti k použití složenky svého účtu u Vídeňské poštovní spořitelny, poskytla jí ovšem možnost, ale neuložila jí za povinnost, by dlužníci žalující společnosti touto cestou platili. Žalovaná banka neměla pražádného vlivu na to a nemohla také s úspěchem domáhati se toho, by žalující společnost svým dlužníkům složenky Vídeňské poštovní spořitelny dodávala a by tito složenek také skutečně použili. Žalovaná banka nevěděla a nebyla ani s te, opatřiti si vědomost o tom, co kdo žalující společnosti dluhuje, a nejsou o sobě k dlužníkům žalující společnosti v nijádném právním poměru, nemohla vykonávati na ně vlivu v tom směru, jakým způsobem mají svůj dluh vyrovnati. Naopak na žalující společnosti bylo, by dle svého právního poměru ku svým dlužníkům rozhodla, zda chce či nechce dáti jim k použití složenky Vídeňské poštovní spořitelny a věci dlužníků bylo, zda chtěli či nechtěli složenek použiti. Při tom kázala obchodní obezřetnost jak žalující společnosti, tak jejím dlužníkům, by počítali se změněnými poměry, a neměla jim ujíti okolnost, že dnem 20. listopadu 1918 počínajíc bylo lze dosavadními složenkami poštovní spořitelny ve Vídni, pokud majitelé šekových kont bydlí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, u poštovních úřadů těchto tří zemí konati vklady též pro poštovní spořitelnu v Praze a způsobiti takto, by vklady zůstaly v území čsl. republiky. Upozorňovati zvláště na tyto obecně známé okolnosti žalovaná banka dlužníky žalující společnosti nemohla, poněvadž jich neznala, a upozorňovati žalující společnost neměla ani důvodu ani povinnosti, poněvadž znalost oněch poměrů mohla u žalující společnosti vším právem předpokládati. Pak-li že tedy dlužníci žalující společnosti přes ony skutečnosti a poměry platili Vídeňskou poštovní spořitelnou a žalující společnost tomu se nevzepřela nebo vzepřítí se více s to nebyla, týká se to poměru žalující společnosti k jejím dlužníkům a nikoli poměru žalující společnosti k žalované bance. Hledí-li žalující společnost ustrojiti z placení vkladů jejími dlužníky u poštovní spořitelny asignaci, při níž prý byla ona asignátkou, žalovaná banka asignantkou a spořitelna asignatářkou, zapomíná, že jedná se o dvojí právní poměr, totiž jednak o právní poměr mezi ní, jejími dlužníky a žalovanou bankou, jednak o právní poměr spořitelny k žalované bance. Poukázavši své dlužníky, by platili žalované bance Vídeňskou poštovní spořitelnou, vystupovala žalující společnost vůči svým dlužníkům jako asignantka vůči

asignatům, při čemž asignatářkou byla žalovaná banka. Poštovní spořitelna přijímajíc poukázané obnosy na účet žalované banky obstarávala mandát k inkasu. Tento mandát vycházel ovšem od žalované banky. Ježto však, jak doličeno, žalující společnost sama a nejsouc k tomu nucena se zasažením mandatáře k inkasu souhlasila, není oprávněna, činiti žalovanou banku zodpovědnou z toho, že osud splátek u mandatáře k inkasu pro jeho poměry se zhoršil. Ona může na žalované bance požadovati jen to, co tato na mandatáři k inkasu smí požadovati. Za těchto okolností netřeba zabývati se dále otázkou, zda zhoršení situace stalo se náhodou a zda žalující společnost s otevřením zvláštního účtu mlčky souhlasila.

Čís. 547.

Ujednáno-li, že o jsoucnosti nároku má rozhodovati řádný soud, o jeho výši pak rozhodčí soud, lze, popřen-li nárok, na soudě domáhati se buďto přímo náhrady plnění neb určovací žalobou pouze výroku o jsoucnosti nároku.

(Rozh. ze dne 15. června 1920, Rv I 273/20.)

Žalobci měli u žalované pojišťovny pojištěny předměty nalézající se v jich domě. Dle § 9 pojišťovacích podmínek měly obě strany právo žádati, by výše škody na pojištěných předmětech byla zjištěna dle jich druhu dvěma rozhodčími soudci. Když k žalobcům vloupali se zloději a ukradli jim z hostinského sálu různé předměty, uplatnili žalobci vůči pojišťovně nárok na náhradu škody, již tato odmítla poskytnouti, tvrdíc, že žalobci byli pojištěni proti vloupání pouze v soukromém bytě a nikoliv v sále. Žalobě na zjištění, že žalobcům přísluší proti žalované pojišťovně nárok na náhradu škody, procesní soud první stolice vyhověl a uvedl mimo jiné v d ů v o d e c h: Určovací nárok žalobců jest dle § 228 c. ř. s. ospravedlněn. Právem poukazují na ustanovení § 16 všeobecných podmínek pojišťovacích, dle kterého v případě sporu o nárocích na náhradu jest soudu rozhodnouti jen o tom, zdali nároky ty jsou po právu čili nic, kdežto o výši škody rozhoďují dle § 9 těchto všeobecných podmínek rozhodčí soudci. Následkem toho jest také tím již prokázán právní zájem žalobců, aby co nejdříve rozhodnuto bylo o jich nároku na náhradu škody, a proto bylo odůvodněné jich žalobní žádosti vyhověno. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Strana žalovaná snaží se dovoditi, že žalobci, změnivše žádost určovací v žádost na plnění a nabídnuvše znalecký důkaz o výši škody, vzdali se dobrovolně smírčího soudu dle § 9 pojišťovacích podmínek k rozhodnutí o výši škody pcvolaného, a že proto žalobě měla zníti na zaplacení 1.575 K, které žalobci žádají, a každá jiná prosba že jest vyloučena. Oproti těmto vývodům poukázati jest předem k tomu, že žalobci setrvali na určovací žádosti, a že tedy o žádosti na plnění ani řeči býti nemůže. V tom pak, že žalobci nabídli důkaz znalci o výši škody, vzdání se smírčího soudu s jejich strany shledávati nelze, již proto, že důkaz ten nabídli v přípravním spise ze dne 1. září 1919 proto, že žalovaná strana tvrzení jejich o výši popřela, tedy nikoli, aby projevili tím vzdání se smírčího soudu, nýbrž, aby vyhověli procesuální své po-